

การพิมพ์หนังสือในประเทศไทย

โดย ฟ. ฮีแลร์ จากหนังสือดรณศึกษา ชั้นประถมปีที่ ๔

(16/16) ฝ่ายเราชาวไทย ตามเสียงเล่าลือกันว่า ได้เริ่มมีโรงพิมพ์ขึ้นในเมืองไทย ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในระหว่างคริสต์ศักราช ๑๖๓๑ ถึง ๑๖๘๘ ซึ่งตรงกับระหว่างพุทธศักราช ๒๒๑๔ ถึง ๒๒๓๑ คือ สองร้อยกว่าปีมาแล้ว

ครั้งนั้นเป็นคราวแรกที่ปรากฏชัดว่า ได้มีบาทหลวงฝรั่งเศส มาตั้งสั่งสอนศาสนาคริสต์ในเมืองไทย และในจำนวนบาทหลวงที่แรกมาเมืองไทยนั้น มีท่านสังฆราชองค์หนึ่ง ชื่อ ลาโน เป็นผู้รู้จักภาษาไทยได้ดีผู้หนึ่งในสมัยนั้น ท่านจึงได้เริ่มแปล และแต่งหนังสือศาสนาคริสต์เป็นภาษาไทยเพื่อเป็นหนทางชักนำให้คนเมืองนี้เลื่อมใสในศาสนาของท่าน หนังสือเหล่านั้นปรากฏว่าท่านแต่งมากมายถึง ๒๖ เล่ม นอกนั้นท่านยังได้สร้างศาลาเรียนขึ้นในที่พระราชทานที่ตำบลเกาะมหาพราหมณ์ เหนือกรุงเก่าขึ้นไปหน่อย และตามเสียงบางคนกล่าวกันว่าที่โรงเรียนมหาพราหมณ์นั้น ท่านได้ตั้งโรงพิมพ์ขึ้นไว้ด้วย นัยว่าสมเด็จพระนารายณ์ทรงพอพระทัยการพิมพ์ตามวิธีฝรั่งของท่านสังฆราชลาโน ถึงกับทรงโปรดให้ตั้งโรงพิมพ์ขึ้นที่เมืองลพบุรี เป็นส่วนของหลวงอีกโรงหนึ่งต่างหาก แต่เมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์ลงแล้ว พระเจ้าแผ่นดินต่อมาไม่ทรงโปรดของฝรั่ง การพิมพ์จึงเลยทรุดโทรมแต่นั้นมา

แต่ตรงข้อที่ว่า ได้มีโรงพิมพ์ขึ้นในเมืองไทยครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์นี้ ยังเป็นปัญหาอยู่ไม่รู้แน่แน่ ถ้าจะกล่าวโดยทางสันนิษฐานแล้วก็พอจะเชื่อได้บ้างว่า เป็นจริงดังคำเขาลือ เพราะตามจดหมายเหตุของบาทหลวงซึ่งได้เขียนไว้ในสมัยนั้นปรากฏว่า ครั้งนั้นบาทหลวงลึงคลุอาส์มีจดหมายบอกบุญไปยังหัวหน้ามิชชันต่างประเทศในกรุงปารีส กล่าวถึงเรื่องการพิมพ์เป็นใจความดังนี้ว่า

“ถ้าท่านอยากได้รับส่วนแบ่ง ในการช่วยแผ่พระศาสนาคริสต์ ให้แพร่หลายในเมืองไทยแล้ว ขอท่านได้โปรด ช่วยซื้อหาเครื่องพิมพ์ ส่งมาให้สักเครื่องหนึ่งเถิด มิชชันเมืองไทยนี้จะได้มีโรงพิมพ์สำหรับพิมพ์หนังสือเหมือนที่เขาทำ กันแล้วในเมืองมะนิลา เมืองคูอาและเมืองมะเกานัน”

(18/18) ฝ่ายเราชาวไทย ตามเสียงเล่าลือกันว่า ได้เริ่มมีโรงพิมพ์ขึ้นในเมืองไทย ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในระหว่างคริสต์ศักราช ๑๖๓๑ ถึง ๑๖๘๘ ซึ่งตรงกับระหว่างพุทธศักราช ๒๒๑๔ ถึง ๒๒๓๑ คือ สองร้อยกว่าปีมาแล้ว

ครั้งนั้นเป็นคราวแรกที่ปรากฏชัดว่า ได้มีบาทหลวงฝรั่งเศส มาตั้งสั่งสอนศาสนาคริสต์ในเมืองไทย และในจำนวนบาทหลวงที่แรกมาเมืองไทยนั้น มีท่านสังฆราชองค์หนึ่ง ชื่อ ลาโน เป็นผู้รู้จักภาษาไทยได้ดีผู้หนึ่งในสมัยนั้น ท่านจึงได้เริ่มแปล และแต่งหนังสือศาสนาคริสต์เป็นภาษาไทยเพื่อเป็นหนทางชักนำให้คนเมืองนี้เลื่อมใสในศาสนาของท่าน หนังสือเหล่านั้นปรากฏว่าท่านแต่งมากมายถึง ๒๖ เล่ม นอกนั้นท่านยังได้สร้างศาลาเรียนขึ้นในที่พระราชทานที่ตำบลเกาะมหาพราหมณ์ เหนือกรุงเก่าขึ้นไปหน่อย และตามเสียงบางคนกล่าวกันว่าที่โรงเรียนมหาพราหมณ์นั้น ท่านได้ตั้งโรงพิมพ์ขึ้นไว้ด้วย นัยว่าสมเด็จพระนารายณ์ทรงพอพระทัยการพิมพ์ตามวิธีฝรั่งของท่านสังฆราชลาโน ถึงกับทรงโปรดให้ตั้งโรงพิมพ์ขึ้นที่เมืองลพบุรี เป็นส่วนของหลวงอีกโรงหนึ่งต่างหาก แต่เมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์ลงแล้ว พระเจ้าแผ่นดินต่อมาไม่ทรงโปรดของฝรั่ง การพิมพ์จึงเลยทรุดโทรมแต่นั้นมา

แต่ตรงข้อที่ว่า ได้มีโรงพิมพ์ขึ้นในเมืองไทยครั้งแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์นี้ ยังเป็นปัญหาอยู่ไม่รู้แน่แน่ ถ้าจะกล่าวโดยทางสันนิษฐานแล้วก็พอจะเชื่อได้บ้างว่า เป็นจริงดังคำเขาลือ เพราะตามจดหมายเหตุของบาทหลวงซึ่งได้เขียนไว้ในสมัยนั้นปรากฏว่า ครั้งนั้นบาทหลวงลึงคลุอาส์มีจดหมายบอกบุญไปยังหัวหน้ามิชชันต่างประเทศในกรุงปารีส กล่าวถึงเรื่องการพิมพ์เป็นใจความดังนี้ว่า

“ถ้าท่านอยากได้รับส่วนแบ่ง ในการช่วยแผ่พระศาสนาคริสต์ ให้แพร่หลายในเมืองไทยแล้ว ขอท่านได้โปรด ช่วยซื้อหาเครื่องพิมพ์ ส่งมาให้สักเครื่องหนึ่งเถิด มิชชันเมืองไทยนี้จะได้มีโรงพิมพ์สำหรับพิมพ์หนังสือเหมือนที่เขาทำ กันแล้วในเมืองมะนิลา เมืองคูอาและเมืองมะเกานัน”

ชื่อพอนต์: ทีเอช เคทูดี 8 กรกฎาคม / TH K2D July8

ชื่อผู้ออกแบบ: นายกานต์ รอดสวัสดิ์ email: rodsawat@hotmail.com

English

(18/14) Famous type catalogues of later periods are the Enschedee specimen of 1768 and Bodonis “*Manuale*” of 1818. In addition to type founders’ specimens, we also find type samples issued by famous printers who tried to impress their customers by their extensive range of types. A specimen of this kind was issued in 1687 by the printing office of Johannes van Ghelen in Vienna. Specimens varied in extent from single or double sheets, to booklets of a few pages and even large size volumes. The designs of types and ornaments are valuable documents of their time. The texts used are mainly intended to present a particular type face. There are specimens, however, consisting of significant texts such as the Lord’s Prayer in 155 languages printed by Bodoni in 1806, or the monumental specimen “**Milestones in World Literature**” produced for Drugulin at Leipzig in 1902.

Deutsch

(18/15) Egenolff, in Frankreich Guillaume Le Bé und in den Niederlanden die Elzeviere die ersten Schriftgiessereien. Berühmte Schriftproben aus späterer Zeit sind die Enschedee-Probe von 1768 und Bodonis »*Manuale*« von 1818. Neben den Schriftproben der Schriftgiessereien finden wir auch Schriftproben grosser Drucker, die ihren Kunden den Reichtum an vorhandenen Schriften vor Augen stellen wollten. Hierher gehört die 1687 erschienene Probe der Druckerei des Johannes van Ghelen in Wien. Der Umfang der Schriftproben wechselt vom Einzel- oder Doppelblatt über das Heft von wenigen Seiten bis zum Buchkoloss. Die Form der Buchstaben und Ornamente sind Zeitdokumente von höchstem Wert. Die gewählten Texte ordnen sich aber immer dem Willen unter, eine Druckschrift vorzustellen, doch gibt es auch Schriftproben, in denen bedeutsame Texte zu Wort kommen, wie Bodonis Vaterunser in 155 Sprachen von 1806 oder die 1902 für Drugulin in Leipzig geschaffene monumentale Probe »**Marksteine aus der Weltliteratur**«.

Française

(18/16) De célèbres spécimens de caractères publiés plus tard sont ceux d’Enschedee en 1768 et le «*Manuale*» de Bodoni en 1818. A côté des spécimens des fonderies nous trouvons aussi ceux édités par les imprimeurs célèbres qui voulaient démontrer à leurs clients la richesse de leurs collections de caractères. Nous mentionnons ici le spécimen publié en 1687 par l’imprimerie de Johannes van Ghelen à Vienne. Les spécimens varient entre une ou deux pages, un livret de quelques pages ou même un grand volume. La forme de caractères et des ornements sont des documents d’époque de grande valeur. Les textes choisis se soumettent toujours à la plus favorable présentation des caractères, mais il y a aussi des spécimens dans lesquels on trouve des textes importants: comme le Pater de Bodoni en 155 langues publié en 1806.

Việt Nam

(18/17) Nền kinh tế Việt Nam tiếp tục vận hành tốt với mức tăng trưởng trong khoảng 6-7% và khu vực kinh tế tư nhân vượt lên nhanh hơn cả các doanh nghiệp nhà nước và doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài. Môi trường kinh tế ngày càng khả quan có được một phần là nhờ quá trình thực hiện Luật doanh nghiệp một cách nhất quán kết hợp với các biện pháp hỗ trợ doanh nghiệp khác. Các cải cách về chính sách cũng đã được tiến hành liên quan đến việc tư nhân hoá các doanh nghiệp và ngân hàng quốc doanh, khuyến khích các dịch vụ phát triển doanh nghiệp tư nhân, các hiệp hội ngành nghề. Những cải thiện chính sách như vậy đặc biệt quan trọng và phù hợp khi mà tự do hoá nhập khẩu bắt đầu được thực thi trong khuôn khổ các hiệp định thương mại khác nhau. Ví dụ, vào tháng

